

#LOPS2021
#GLP2021

LOPS2021: Äidinkieli ja kirjallisuus

9.12.2020, LOPS-tuunaamo

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

LOPS-tuunaamo: äidinkieli ja kirjallisuus – suomen kieli ja kirjallisuus sekä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

- Minna Harmanen, opetusneuvos, Opetushallitus
- Pamela Granskog, undervisningsråd, Utbildningsstyrelsen
- Katri Kuukka, opetusneuvos, Opetushallitus, S2-opetukseen liittyvät asiat
- Anu Halvari, opetusneuvos, Opetushallitus
- Kysymyksiä ja keskustelua

Kieliprofiili – myös äidinkieli on kieli!

- Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019 velvoittavat jokaista opiskelijaa laatimaan henkilökohtaisen kieliprofiilin osana lukion vieraiden kielten ja toisen kotimaisen kielen opintoja.
- Kieliprofiilin laatimisella on kaksi päätavoitetta. Kieliprofiilia laatiessaan opiskelija oppii **tunnistamaan ja tekemään näkyväksi eri kielten taitojaan.**
- Kieliprofiiliin opiskelija kerää tiedot kaikista kielistä, joissa hänellä on osaamista. Siihen voi myös liittää suppeampia tai laajempia **näyttöjä** kielitaidosta sekä **todistuksia** kielitaidosta. Kieliprofiiliin myös liittää **itsearviointia ja pohdintaa kieltenopiskelutaidoistaan ja niiden kehittymisestä.**
- Esim. ÄI2-moduuliin yhdistäminen kielten 1. moduuliin
- Ks. Lisää: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kieliprofiili>

Kysymyksiä ja keskustelua kieliprofiilista

ETUSIVU

OPETTAJALLE ▾

OPISKELIJALLE ▾

BLOGI

OTA YHTEYTTÄ

Motivaatiokirje

- Osaksi äidinkielen ja kirjallisuuden opintojaksoja?

Laadi opintojesi alussa motivaatiokirje itsellesi. Mitä odotat itseltäsi lukion kieltenopiskelijana? Minkälaisia tavoitteita voisit asettaa itsellesi? Miten hyödyt kielitaidosta opinnoissasi ja lukion jälkeen? Sisällytä kirjeeseen seuraavat asiat:

Kysymykset
paikallisista
opintojaksoista
Padlet-alustalla:
<https://urly.fi/14zt>

#LOPS2021

LOPS2021-tuki

**Opintojaksojen muodostaminen:
moduulit, laajuus, nimeäminen ja
kuvaaminen <https://urly.fi/14zt>**

Arviointi

**Laaja-alainen
osaaminen**

**Äidinkieli ja kirjallisuus:
oppiaineen muutokset**

**Vuorovaikutus-
osaaminen**

Kirjallisuus

#LOPS2021

Moduuleista opintojaksoja

#LOPS2021

Äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineysteistyössä

- **Vieraat kielet** (A-englanti): ÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op) + ENA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1 op), esim. **ÄI2ENA1 Kielten opiskelutaidot ja kielitietoisuus (2 op)** – Laaja-alainen osaaminen: monitieteinen ja luova osaaminen, hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen >>>>> **Kieliprofiili!**
- **Psykologia**: ÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op) + PS1 Toimiva ja oppiva ihminen (2 op), esim. **ÄI3PS1 Vuorovaikutustaidot ja oppiminen (3 op)** – Laaja-alainen osaaminen: hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen
- **Yhteiskuntaoppi**: ÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op) + YH1 Suomalainen yhteiskunta (2 op), esim. **ÄI1YH1 Suomalainen yhteiskunta ja tekstimaailma (4 op)** – Laaja-alainen osaaminen: yhteiskunnallinen osaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen
- **Maantiede**: ÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op) + GE1 Maailma muutoksessa (2 op), esim. **ÄI1GE1 Maailma ja tekstit muutoksessa (4 op)** – Laaja-alainen osaaminen: monitieteinen ja luova osaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen

Äidinkieli ja kirjallisuus: moduuleista opintojaksoja

Kieli, tekstit ja vuorovaikutus (4 op, ÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen + ÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus + ÄI3 Vuorovaikutus 1)

LA: monitieteinen ja luova osaaminen, hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaaminen

Kirjallisuuden tulkinta (2 op, ÄI4 Kirjallisuus 1)

LA: hyvinvointiosaaminen, globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tekstit, kirjoittaminen ja vuorovaikutus (4 op, ÄI5 Tekstien tulkinta 1 + ÄI6 Kirjoittaminen 1 + ÄI7 Vuorovaikutus 2)

LA: vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen

Kirjallisuuden kontekstit (2 op, ÄI8 Kirjallisuus 2)

LA: globaali- ja kulttuuriosaaminen, hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutus (2 op, ÄI9 Vuorovaikutus 3)

LA: vuorovaikutus- ja hyvinvointiosaaminen

Kirjoittaminen ja tekstien tulkinta (4 op, ÄI10 Kirjoittaminen 2 + ÄI11 Tekstien tulkinta 2)

LA: monitieteinen ja luova osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen

Paikalliset oppiaineet ja opintojaksot!

Temaattiset opinnot (Luku 6.22)

- laaja-alaista osaamista kehittäviä
- valtakunnallisia valinnaisia opintoja 6 op
- tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa

Paikallinen valinnaisuus

- kirjallisuus
- teatteri/draama
- media
- kielen- ja tekstinhoito
- kielitiede
- sanataide/luova kirjoittaminen
- elokuva

Lukiodiplomit (Luku 6.23)

- mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla
- suorittaminen hyödyntämässä ja syventämässä lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista
- 8 oppiainetta/oppiaineryhmää: kotitalous, kuvataide, käsityö, liikunta, media, musiikki, tanssi, teatteri
- **osana jonkin oppiaineen oppimäärää valinnaisena opintona tai koulukohtaisen oppiaineen osana (teatteri, media)**
- **Esim. paikallinen oppiaine ”teatteri” tai teatteri äidinkielen ja kirjallisuuden valinnaisina opintoina**

**Esimerkkejä paikallisista
opintojaksoista**

#LOPS2021

Esimerkki paikallisista opintojaksoista 1/4

ÄI1 Johdanto tekstien tulkintaan ja kirjoittamiseen, 2 op

ÄI4 Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa, 2 op

ÄI5 Media ja vaikuttaminen, 2 op

ÄI8 Kirjallisuuden kontekstit, 2 op

ÄI2ÄI3 Kieli- ja tekstietoisuutta viestien, 2 op

ÄI6ÄI7 Vuorovaikutusta puhuen ja kirjoittaen, 2 op

Esimerkki paikallisista opintojaksoista 2/4

- ÄI1. Monipuolinen suomen kieli (4 op)
- ÄI2. Monimuotoinen kirjallisuus (2 op)
- ÄI3. Tekstien valta (2 op)
- ÄI4. Omaäänisyyden voima (2 op)
- ÄI5. Kirjallisuuden kontekstit (2 op)
- ÄI6. Vuorovaikutustaito (2 op)
- ÄI7. Abin kirjoitustaito (2 op)
- ÄI8. Abin lukutaito (2 op)

Koulukohtainen
valinnainen kaikissa
lukioissa:

ÄI9. Kieli ja tyyli
kuntoon (2 op)

Esimerkki paikallisista opintojaksoista 3/4:

Pakolliset opinnot

1 vsk. = opintojakso SK1 6 op
(ÄI1-ÄI4) **Kieli, kirjallisuus ja minä**

2. vsk. = opintojakso SK2 6 op
(ÄI5-ÄI8) **Kieli, kirjallisuus ja maailma**

Valinnaiset nimetty samoin kuin LOPSissa.

Paikalliset valinnaiset opintojaksot:

SK0A **Kielenhuolto (2op)**

SK0B **Luova kirjoittaminen (2 op)**

SK0C-F **Ilmaisutaito 1-4 (8op)**

SK0G **Kaunokirjallisuuden taitavaksi lukijaksi (2op)**

- Suunnitelmissa on **nimetä opintojaksot lyhenteellä SK** = suomen kieli, jotta erottuvat valtakunnallisista moduuleista helpommin.
- SK-lyhenteen perässä oleva numero kertoo, minä lukiovuonna opintojakso suositellaan suoritettavaksi - ja tarjotaan. Paikallisissa valinnaisissa opintojaksoissa numero on nolla = voi suorittaa missä tahansa opintojen vaiheessa.)

Esimerkki paikallisista opintojaksoista 3/4: aikuislukiot

ÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op) MO, VO

ÄI2 ja ÄI7 Kieli- ja tekstitietoisuus (2 op) HO, VO

ÄI3 ja ÄI6 Kirjoittaminen ja vuorovaikutus (2 op) VO, HO, MO, GO

ÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op) VO, HO, GO, YO

ÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op) YO, VO, EO

**Valtakunnalliset valinnaiset: ÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op), ÄI9
Vuorovaikutus puheviestinnässä (2 op), ÄI10 Kirjoittaminen 2 (2
op), ÄI11 Tekstien tulkinta 2 (2 op)**

Paikallinen valinnainen: KIELI JA TYYLI KUNTOON

ÄI1

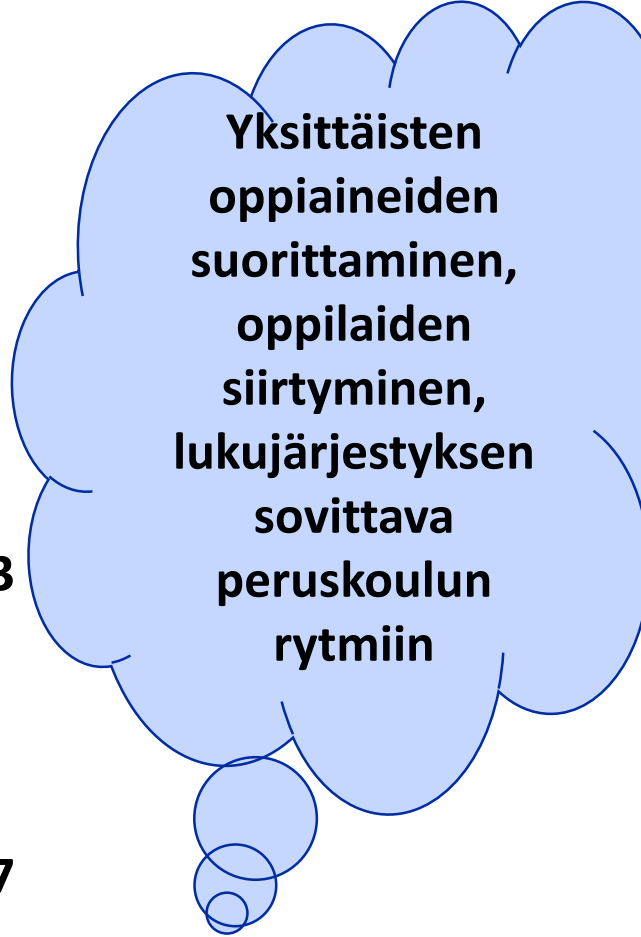
ÄI2+ÄI3

ÄI4

ÄI5

ÄI6+ÄI7

ÄI8, ÄI9, ÄI10, ÄI11

Yksittäisten
oppiaineiden
suorittaminen,
oppilaiden
siirtyminen,
lukujärjestyksen
sovittava
peruskoulun
rytmiin

LOPS2021-tuki(materiaalit)

#LOPS2021

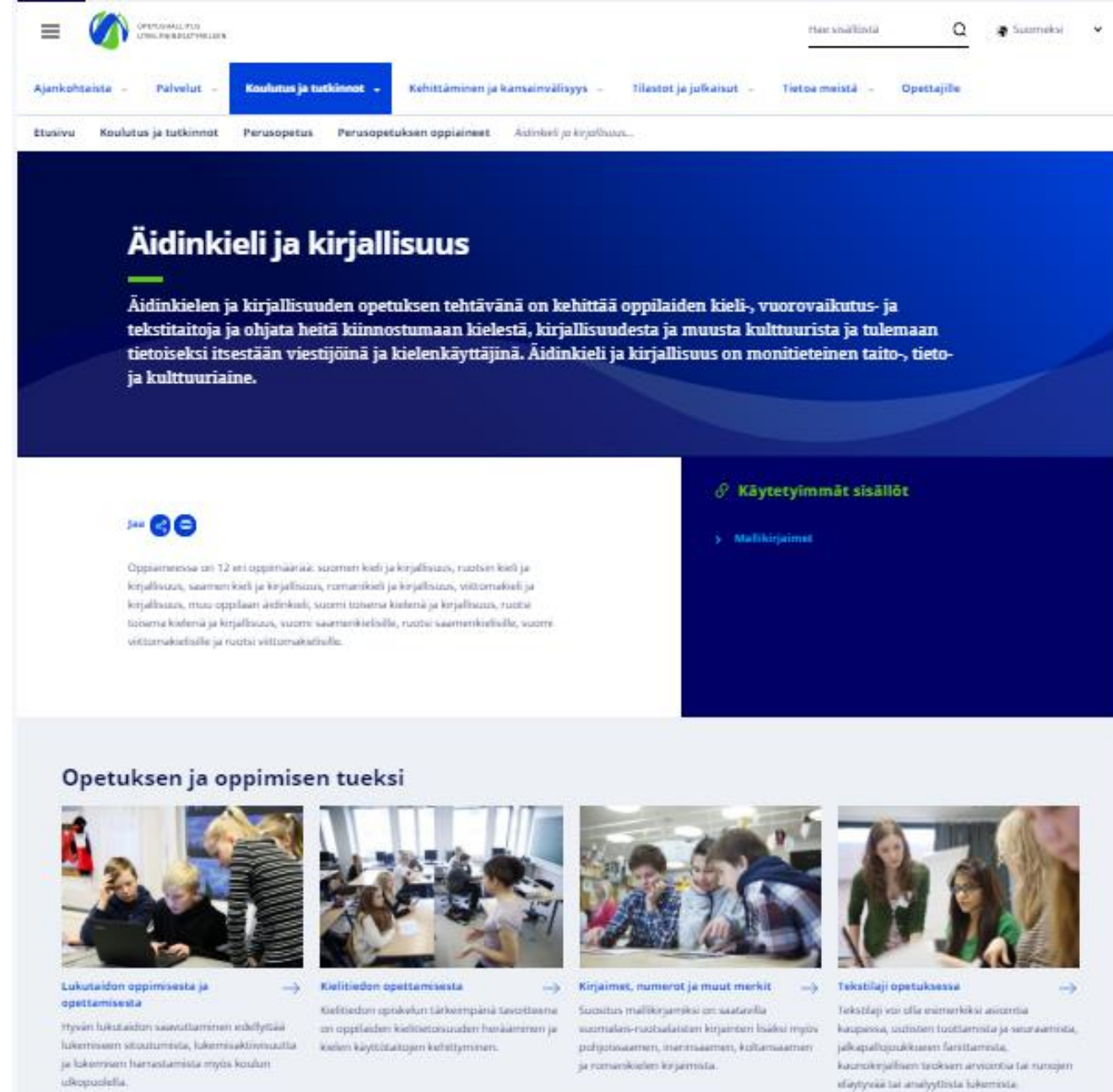
Oph.fi-palvelu

- Äidinkieli ja kirjallisuus perusopetuksessa ja lukiossa – materiaaleja opetuksen tueksi

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetus/aidinkieli-ja-kirjallisuus-perusopetuksessa>

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/lukiokoulutus/lukion-oppaineet/aidinkieli-ja-kirjallisuus-lukiossa>

- Lukiodiplomit: teatteri ja media
- Taiteen perusopetus: sanataide ja teatteritaide

Äidinkieli ja kirjallisuus

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoisiksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Käytetyimmät sisällöt

- Mallikirjaimet

Opetuksen ja oppimisen tueksi

- Lukutaidon oppimisesta ja opettamisesta**
Hyvän lukutaidon saavuttaminen edellyttää lukemisen sitoutumista, lukemiskäsitteiden ja kokemuksen harjoittamista myös koulun ulkopuolella.
- Kielitiedon opettamisesta**
Kielitiedon opetuksen tärkeimpänä tavoitteena on oppilaiden kielitietoisuuden harjoittaminen ja kielen käyttöaikojen kehittäminen.
- Kirjaimet, numerot ja muut merkit**
Suositus mallikirjaimiksi on saatavilla suomalaisen-ruotsalaisten kirjainten lisäksi myös pohjoissaamen, meänsaamen, kolmasaamen ja romanikielen kirjaimista.
- Tekstilaji opetuksessa**
Tekstilaji voi olla esimerkiksi avoimia kaupunkeja, uutisten tuottamista ja viestintää, julkapainotekniikan kehittämistä, lausunkirjallisen taitojen arviointia tai runojen eläytyksiä tai analysointia lukemista.

LOPS 2021- ÄK- tuki- mate- riaalit

- [Käsitteitä](#) >
- [Teksti ja tekstilaji](#) >
- [Laaja-alainen osaaminen ja oppiaineen moduulit](#) >
- [Opintojaksojen muodostaminen](#) >
- [Elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen](#) >
- [Omaaäninen kirjoittaminen ja mentoritekstit](#) >
- [Aineistojen pohjalta kirjoittamisen prosessi](#) >
- [Suomen kirjallisuus on moniäänistä](#) >
- [Vuorovaikutusosaaminen](#) >
- [Muita materiaaleja](#) >

Äidinkielen ja kirjallisuuden Lops → 2021-tukimateriaalit

1.8.2021 voimaan tulevan lukion äidinkielen ja kirjallisuuden opetussuunnitelman laatimisen ja toteuttamisen tueksi valmisteltu materiaali täydentyy vielä syksyn 2020 aikana.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/aidinkielen-ja-kirjallisuuden-lops2021-tukimateriaalit>

Tukimateriaali: Omaääninen kirjoittaminen

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/omaaaninen-kirjoittaminen>

Omaaäänisen
kirjoittamisen
voimavarat

Laaja-alainen osaaminen

#LOPS2021

Laaja-alainen osaaminen lukiossa

#LOPS2021

Tavoitteina

- hyvä yleissivistys
- kestävän tulevaisuuden rakentaminen
- vahvat jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiudet

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Kansainvälisyysvalmiudet ja maailmankansalaisen asenne
- Suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemus sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- Eettinen toimijuus globaalissa media- ja teknologia-maailmassa

Hyvinvointiosaaminen

- Huolenpito itsestä ja muista
 - Omien vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen sekä identiteetin rakentaminen
- Sinnikkyys muutosten ja yllätysten maailmassa

Vuorovaikutusosaaminen

- Tunne- ja empatiataidot
- Sosiaaliset taidot, yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot
- Kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taito

HYVÄ, TASAPAINOINEN JA SIVISTYNYT IHMINEN

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Arvolähtöinen ja eettinen toiminta yhteiseksi hyväksi
- Luonnon monimuotoisuuden arvostaminen ja tutkimustietoon perustuva ilmasto-osaaminen
- Kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Demokratiataidot, vaikuttaminen turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta
 - Osaamisen käyttäminen sekä omaksi että yhteiskunnan hyväksi
- Uudistumiskyky, työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Uteliaisuus ja motivaatio oppia sekä etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudella tavalla
 - Oppimisen säätely, lähdekriittisyys ja jatkuva oppimistaitojen kehittäminen
- Monilukutaito digiajassa

Laaja-alainen osaaminen: tiedot, taidot, arvot, asenteet ja tahto

Laaja-alaisen osaamisen arviointi..?

.. on osaamisen arviointia oppiaineissa ja opintojaksoissa – sekä osana formatiivista että summatiivista arviointia.

--> osa-alueet kirjoitettu sisään oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin

--> opetusta ja arviointia suunniteltaessa tarkistetaan yhteys laaja-alaisen osaamisen alueisiin

- menetelmiä, työskentelytapoja opintojen aikana
- arviointimenetelmiä ja -käytänteitä sekä näyttöjen antamista yms. kirjattaessa kannattaa huomioida laaja-alaisen osaamisen toteutuminen

Äidinkieli ja kirjallisuus: laaja-alainen osaaminen

Äidinkieli ja kirjallisuus: laaja-alainen osaaminen

Ehdota sopivaa kirjallisuutta:
<https://urly.fi/RGY>

**Kirjallisuus laaja-
alaisen osaamisen
kehittymistä
tukemassa**

Elämäkerrat,
elämäntaitokirjat,
autofiktio, chick lit,
ya-kirjallisuus

HYVINVOINTIOSAAMINEN

Feministinen
kirjallisuudentutkimus,
postkolonialismi

Ilmastofiktio
(Itäranta, Isomäki)
Ekokriittinen
kirjallisuudentutkimus

EETTISYYS JA
YMPÄRISTÖOSAAMINEN

GLOBAALI- JA
KULTTUURIOSAAMINEN

VUOROVAIKUTUS-
OSAAMINEN

Dekkari,
kertomuskriittisyys

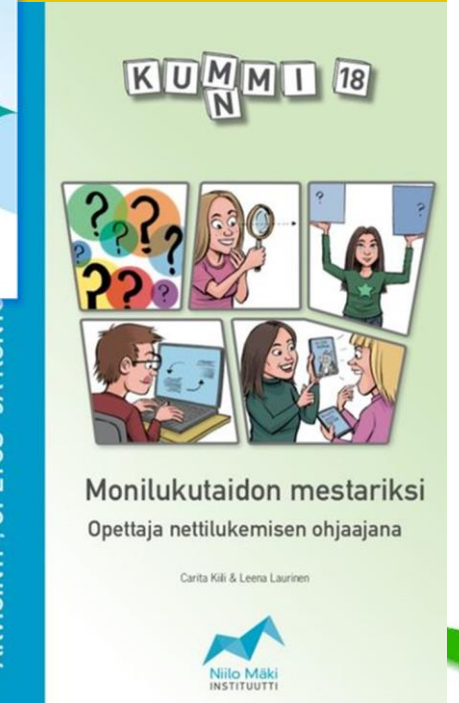
MONITIETEINEN
JA LUOVA OSAAMINEN

YHTEISKUNNALLINEN
OSAAMINEN

Kirjallisuus luomassa siltoja
oppiaineiden yhteistyölle

LOPSin toteuttamista tukevia julkaisuja

- Monilukutaitoa oppimassa. Opetushallitus 2019.
<https://verkkokauppa.oph.fi>
- Kaikkien koulu(ksi) – kielitietoisuus koulun kehittämisen kulmakivenä. ÄOL:n vuosikirja 2020. Sis. Artikkelin *Kielitietoisesti koulussa – perusopetus ja lukiokoulutus kielitietoisessa käänteessä* (kirj. Minna Harmanen ja Katri Kuukka)
- Carita Kiili & Leena Laurinen (2018) Monilukutaidon mestariksi. Opettaja nettilukemisen ohjaajana. Niilo Mäki Instituutin julkaisu. Kummi 18 -sarja.
- Multiliteracitet. Upptäck och utvecla din kompetens. Utbildningsstyrelsen. http://www.oph.fi/download/189081_Multiliteracitet.pdf

Puheviestintätaitojen päättökoe (PUHVI)

- Toisen asteen puheviestintätaitojen päättökoe eli **PUHVI-koe on maksuton!**
 - **Puhvi-tukimateriaali, arviointilomakkeet, todistusohjat ja palautelomake** oph.fi:ssä: harjoituksia, arvioituja esimerkkikeskusteluja ja puhe-esityksiä:
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/puheviestintataitojen-paattokoe-puhvi-koe>
- > Materiaalia uudistetaan myös LOPS2021-yhteensopivaksi!
- Lukuvuoden 2020–2021 kokeen lataamalla sen lukion koepankista (<https://suko.oph.fi/>)

LOPS 2016

#LOPS2021

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos!

Minna Harmanen, minna.harmanen@oph.fi
www.oph.fi

Katri Kuukka, katri.kuukka@oph.fi
Pamela Granskog, pamela.granskog@oph.fi

Lukuliike: <https://lukuliike.fi/>

#LOPS2021

